

Türkiyede Ağır Sanayi Anlayışı ve Teknolojik Yönleri

Yahya OGUZ^{*)}

GİRİŞ

Ağır Sanayi hakkında dünya literatüründe yazılanlardan farklı boyutta 1975 yılından itibaren çok söz söylendi. Çok makale yazıldı. Fıkralara konu oldu. Kitaplar yazıldı. Konferanslar verildi. Siyasî konuşmalar zaman zaman bu mihrak etrafında kristalleşti. Temeller atıldı. Proje başlama merasimleri yapıldı. Özel toplantı salonları tahsis edildi. En üst seviyede aylık, 15 günlük ve haftalık takip formları hazırlandı. Toplantılar yapıldı. Temeller engellendi. Yatırımlar engellendi. Dövizleri verilmedi. Bütçeye konmuş ödeneklerine ambargolar kondu. Lisans müsaadeleri verilmedi. Yurtdışı temaslar sabote edildi. Dış güçler elbirliği ile bu faaliyetleri engelledi. Temeller söküldü ve temeller çalındı. Yatırım çeşitleri değiştirildi. Yerleri değiştirildi. Seçimler öne alındı. Dikkatler sapıtırıldı. Hükümetler değiştirildi. Yeni Bakanlar, yeni Müsteşarlar, yeni Umum Müdürler... Duruma muttali olduğu sırada tekrar hükümet yıkıldı. Yeni ve değişik bakış kadro... Hâsılı neden bu ağır sanayinin millette mal olmuş mahiyeti milletin gözünden saptırılmak isteniyor. Neden küçük düşürülmek isteniyor. Ağır sanayi paketi yatırımlarının memleketimize kazandıracağı hangi güçlerin aleyhine oluyordu? Neydi bu yatırımlar? Bu ağır sanayi yatırımları niçin memleketimizin sanayiinin omurgası oluyordu? Bu sanayi yatırımlarına neden ihtiyaç vardı? Bu yazıda iktisadiyatımıza en müessir unsurlar olan işsizlik, fiatlar, dış ticaret, istihsalin teşviki, organizasyon, sevk ve idare, teknoloji ve millî sanayi anlayışımız ışığı altında yeniden izah edilecek, ana bilgiler sunulacaktır.

İŞSİZLİK

Geçen elli yılın biriken meseleleri işsizliği kar topu gibi yuvarlamak ve büyütmektedir. Bir taraftan askeri ve siyasî gücü arttırması, yeraltı

*) Sakarya D.M.M. Akademisi Öğr. Gör. Y. El. Müh. - Adapazarı.

ve yerüstü âtıl kaynaklarının değerlendirilmesi, üretime karşı insiyatifin artırılma arzusu, teknolojinin aynı büyümede devamı, sosyal iş bölümünün geliştirilmesi gibi faktörler nüfusun arttırılmasını zarurî kılarken diğer taraftan ise fakirliğin ve yoksulluğun getireceği sosyal problemler, iktisatçıları nüfus sınırlanması yoluna sevk etmektedir. Bu fasit çemberden sür'atle kurtulmanın yolu ise, tarım dahil bütün diğer sektörlerde meydana getireceği dolaylı iş gücü artışlarını büyük boyutlara ulaştıracağı muhakkak olan sanayi yatırımlarına her türlü güçlüklerle rağmen öncelik vermektir.

Az gelişmiş durumunu henüz atlatamamış olan milletimizin viabil bir içtimalî ve iktisadî bünyeye sahip olması için üretimin en aktif faktörü olan insanımızı caddelerde eli arkasında gezmekten, kahve köşelerinde pineklemekten iş sahasına çekebilmek için çok büyük çapa heyecan verici, şahlandırıcı ve yaşama düzeyine farklılaştırıcı büyük kapasitelerde köklü sanayi yatırımlarına birden başlamak gerekir.

Ülkemizin iktisadî kalkınmasında hem üretim unsuru, hem de bereketli refahın önemli potansiyeli olan beşerî unsurunu tam kapasite ile ve çok yakın bir zamanda istihdam edebilecek iktisadî seviyeyi kazanmayı ana strateji olarak kabul ettiğimizde tüm güçleri sanayi yatırımlarına âcil olarak sevk etmek gerekir. Sanayi yatırımlarında zincirleme oto kontrol, istihdam içi işsizliği de asgariye indirecek ve çalışanlara bir dinamizm temin edecektir. Bilhassa hayvanların ve bitkilerin yetiştirilme mevsimlerine göre şekillenen ve senenin mühim aylarında aylak dolaşan tarım işçisi ve işsizini değerlendirmek için gene bu omurgal yatırımların hızlandırılması gerekir. Eğer bir ülkede bazı kimseler çalışmak istedikleri halde iş bulamıyorlarsa, müteşebbis insan gücü, güvensizlikten hiç bir yatırım yapmamaya karar vermişse, enflasyon kontrol altına alınmıyorsa, o ülkede tâkip edilen iktisadî politikaların yanlışlığı yüzünden millî iktisat nizamı bozulmuş demektir. Bu yalnız istihdamın çözümlenmemiş olduğunu değil aynı zamanda tüm sağlıklı üretimin kaynaklarının kullanılmadığını ve dolayısıyla millî bereketli refahın temini için çalışmaların yeterli olmadığını ve hatta sapık olduğunu gösterir.

Devletin ana görevlerinden biri de alt yapının geliştirilmesi, istihsalin arttırılması, yatırımların önceliklerine göre tevzi ve tevdi edilmesi, ödemeler dengesinin iyileştirilmesi yanında istihdam hacmini arttıran tedbirlerin ön plâna alınmasıdır. Bunun muharrik kuvveti önemli sanayi yatırımlarıdır. Aksi halde 1983 yılında elli milyonu bulacağı tahmin edilen nüfusumuzun ihtiyacını karşılamak mümkün olmayacaktır.

Yeni hamlelere ihtiyaç vardır. Bu hamle nasıl olacak ve ne şekilde olacak ve ne şekilde başlayacaktır?

İşsizliğin 1975 yılına kadar tırmanmakta oluşu karşısında her türlü imkânları hâvi, her türlü ilginin üzerine çekilebileceği bütün ekonomik faaliyetlerin omurgasını teşkil edecek bir yatırımlar paketine ihtiyaç vardı. Bu paket öyle hazırlanmalıydı ki yedi yılda memleketimizin işsizi kalmamasın. Türk sanatkârlarını Avrupa sokaklarını süpürmeye razı ederek temin edilecek dövizlerle denge kurmayı mârifet sayan faaliyetler yerine, Türk sanatkârının Avrupa'ya değil, her tarafa ışık tutmak ve yol göstermek için, sarhoşluktan şaşkın hale gelenleri ayılıp, faydalı hale getirmek için imkân bulacağı bir ortamı meydana getirmek gerekiyordu. Bunun için köklü yatırımlara ihtiyaç vardı. Acaba bu yatırımlar paketinin muhtevası ne olmalıydı? Bu soruların cevabını bulmak için her seviyede yüzlerce toplantı yapıldı. Öğretim üyelerinin görüşleri alındı. Tercihler yapıldı. Etüdler, istikşaf raporları, fizibilite raporları, projeler hazırlandı. 1976 yılı Temmuz ayına kadar hummalı çalışmalarla ikmal edilen projeler alternatifleriyle birlikte yetkili mercilere takdim edildi. Bu «Yatırımlar Paketi» nin adı ne olacaktı? Bu soruların cevabı günlerce düşünüldü. Bu yatırım proje paketinin içindeki projelerin ekserisi «Ağır Sanayi Projeleri» idi. Bu projeler, DPT Üçüncü Beş Yıllık Plânla birlikte her program döneminde izah etmeğe çalışıldığı fakat bir türlü realize edilemeyen Motor Sanayii, Demir Çelik Sanayii, Ağır Teçhizat Sanayii gibi yatırımları içine almaktadır.

Ağır Sanayi adı kısa zamanda bütün Türkiye'ye yayıldı. Bu tâbire herkes sahip çıkmaya çalışmalıydı ki Türk ekonomisinin omurgası sağlam olsun. Omurga beş yılda inşa edilmeliydi. İki yıllık işletme tecrübeleri dönemi sonunda tam kapasite ile çalışmaya başlamalıydı. İstihdam gücü beş milyona ulaşacak olan bu projelerin gecikmesi işsizliği arttıracak, anarşiyi körükleyecekti.

Nitekim öyle oldu. Toplam iş gücü arzı 1962'de 12.755, 1965'de 13.411, 1967'de 13.595, 1970'de 14.304 ve 1972'de 14.862 milyon, nihayet son yıllarda 1975'de 15.600, 1976'da 15.900, 1977'de 16.380 ve 1978'de 16.712 milyondur. 1983 yılında işgücü arzının 17,5 milyon olacağı tahmin edilmektedir.

1962 yılında işsiz sayısı	985.000 kişi
1965 » » »	1.205.000 »
1967 » » »	1.315.000 »
1970 » » »	1.510.000 »
1972 » » »	1.600.000 »
1975 » » »	2.031.000 »
1976 » » »	2.079.000 »
1977 » » »	2.212.000 »
1978 » » »	2.472.000 »
1979 » » »	2.658.000 kişidir.

1976 yılında başlatılmış bulunan ağır sanayi projeleri engellenmiş olsa idi, bu projelerin paralelinde bir çok özel teşebbüs yatırımı da faaliyete geçecek ve daha fazla yatırım daha fazla istihdam temin edeceğinden işsizlik oranı düşecekti.

Birinci beş yıllık planın başlangıcından itibaren işsiz sayısı üç misli artmıştır. İş arayanlar arasında yirmibeş yaşından küçük genç işsiz sayısı % 22'den % 41'e çıkmış bulunmaktadır. Genç kuşak süratle işsizliğe itilmektedir. İstihdam gelişme oranı 1975'de (2.3) 1976'da (2.1) 1977 de (1.9) iken 1978'de (0.5)'e düşmüştür.

TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK ORANININ BAZI ÜLKELERLE MUKAYESESİ

ÜLKELER	1975	1976	1977	1978
Türkiye	13.02	13.01	13.33	14.08
A.B.D.	8.3	7.5	6.9	7.2
Japonya	2.0	2.1	2.2	2.2
Almanya	3.6	3.6	3.6	3.7
Fransa	4.1	4.6	5.7	6.0
İngiltere	5.1	7.0	8.1	8.2
Kanada	7.0	7.1	8.2	8.6
İtalya	6.4	6.4	7.9	8.6
Avustralya	4.4	4.4	5.5	5.9
Finlandiya	2.2	4.0	6.2	7.3
Norveç	2.3	1.8	1.9	2.0
İspanya	4.0	5.1	5.2	5.4
TOPLAM	5.4	5.4	5.6	5.9

İSTİHDAM GELİŞME ORANLARI

ÜLKELER	1975	1976	1977	1978
Türkiye	2.0	2.1	1.9	0.5
A.B.D.	3.1	3.2	3.25	2.75
Japonya	1.0	0.9	1.25	0.75
Kanada	2.3	2.2	1.75	1.50
İtalya	0.6	0.7	1.25	0.5
Almanya	-1.0	-0.9	-0.5	-0.75
Fransa	0.5	0.1	-0.25	-0.5
İngiltere	-0.25	-0.8	0	-0.25

KIT'lerde ve diğer devlet teşekküllerinde ihtiyaç dışı alınan personelin ortaya koyduğu verimsizlik tembel istihdam denilen bir kavramı oluşturmaktadır. Tembel istihdama ilâveten hammadde ve finansman noksanlığı sebebiyle eksik kapasite ile çalışmanın doğurduğu zaruri istihdamı da ekleyecek olursak ve bütün bunlarla birlikte gizli işsizlik gözönüne alınacak olursa 1978 yılının ülkemize getirdikleri ile beraber toplam işsizlik 4,5 milyonu geçmektedir. Nüfus artışı sıfır olsa bile yılda 500 bin ilâve istihdam sağlanarak ancak 9 yılda istihdam meselesi çözülebilir. Nüfus artışını sınırlayarak istihdamı halletmek beraberinde bir çok mesele getirmekte olduğundan ve denendiği zamanlar çeşitli şekillerde acısı çekildiğinden hiçbir akli selim sahibinin tavsiye edeceği yol değildir.

İktisadi gelişme ve refah her şeyden önce daha fazla mal ve hizmet istihsal etmek ve istihsal kalitesini daha fazla iyileştirmekle beraber istihsal maliyetini itibar edilebilir bir seviyeye getirmekle mümkündür. İktisadi gelişme istihsal gücünün dolayısıyla bu gücün kullanılması sonucu istihsalin istenilen fiat ve kalitede arttırılması demektir. İstihsal gücünün temel unsurları ise emek ve sermayedir. İktisadi gelişmenin istenilen hızda güvenilirlik içinde olabilmesi, bu iki güçlü unsurdan bilhassa emeğin arzu edilen miktar ve bedelde bol miktarda ve sürekli olarak bulunmasına bağlıdır. İş gücü öyle kıymetli bir potansiyeldir ki ancak verimli çalıştırıldığı takdirde diğer istihsal unsurları ile bir-

likte kaliteli ve ucuz istihsale hizmet eder. İş gücünün ekonominin istediği tasnifte ve tam olarak kullanılması halinde ve tam olarak sürekli bir şekilde çalıştırılması halinde diğer istihsal unsurları da güvenilir tarzda seçilmişse ekonomik siyasî istikrar doğar.

FIAT ARTIŞLARI

Fiat artışları önceden hesaplanan değerleri geçmesi halinde büyük sosyal huzursuzlukların, güvensizlik ortamının teşekkülünün kaynağı olmaktadır. Fiat istikrarsızlığı geleceğe ait tahminlerin tahakkukunu güçleştirmektedir. Böyle bir durumda iyi, güvenilir ve yeterli bir şekilde iktisadî politikaları hazırlamak mümkün değildir. Özel Sektörde yatırımın kendisi ve istihsal kararları sarsıntı geçirmektedir. Müteşebbis karar organları kirpi gibi toparlanmakta dıştan görünüş itibariyle bir yığın diken andırır hale gelmektedir. Müteşebbis, çok kalın bir sis duvarının arkasından geleceğe endişe ile bakar olmaktadır.

Fiat artışlarının kontrol altına alınmayışı rantabilite hesaplarının çözümlünü imkânsız hale getirmektedir. İstihsal kapasiteleri değişmekte, mâliyet hesapları yapılamaz hale gelmektedir. Girdi fiatlarının ne zaman ne ölçüde değişeceğini bilememek, istihsalin olabildiği ölçüde azaltılmasına sebep olmaktadır. Randıman düşmektedir. Bu şartlar altında iktisadî büyüklüklerin devamını sağlayacak bütün göstergeler, aletler ve vasıtalar çalışmamaktadır.

Fiat artışları ile bir türlü kontrol altına alınamayan aldatıcı para ölçüsü plan hedeflerine ait gerçek değerleri havi faaliyetlerin başarı ile sonuçlandığı inancı vermektedir. Bu inanç hükümeti elinde tutan politikacılara geçici güven vermektedir. Kendilerini muvaffak sanmaktadırlar. Halbuki bu istikrarsızlık plan hedeflerine reel gelirle ulaşılmasını güçleştirmektedir. İstikrarsızlık KİT'in işleyişini güçleştirmekte, finansman açıklarını arttırmaktadır.

İstikrarsızlık ciddi ve realist planların zaman içinde uygulanmasını, yapılmasını imkânsız kılmaktadır. Fiat istikrarsızlığı yatırımların maliyetini menfi yönde etkilediğinden yatırımları yavaşlatmakta, Özel Sektör ise, yatırımdan tamamen vazgeçmektedir. Yarının geliri, yarının istihsalı, yarının istihdam hacmi demek olan yatırımlar duraklamaktadır. Böyle müessir olan fiat hareketleri acaba nasıl değişmektedir?

ALTIN FİATLARI

YILLAR	KÜLÇE (24)	CUMHURİYET
1969	19.15	129.60
1970	17.35	117.01
1971	21.05	139.78
1972	27.65	183.08
1973	50.01	334.10
1974	87.48	584.42
1975	79.70	532.45
1976	80.67	538.95
1977	131.52	878.65
1978	282.00	1884.00
1979 (Şubat)	380.00	3520.00
1979 (Mart)	425.00	3650.00
1979 (Eylül)	655.00	4880.00
1979 (Aralık)	929.00	6823.00

Dayanıklı tüketim mallarının bir kısmının son yıllarda fiyatları % 260 civarında artış göstermiştir. Külçe altın 10 yılda 49 misli artmıştır.

	1977	1978	1979	1977'ye göre % Artış
Televizyon	5450	9340	18450	238,5
Çamaşır Makinası	4910	9450	17900	264,8
Buzdolabı	5610	10413	19591	249,2
Elektrik Süpürgesi	1970	3515	6393	224,5

Istanbul Geçinme İndeksi 1976'da 1975'e nazaran % 19,3, 1977'de % 46,8 artış göstererek sırası ile 464,2 ve 681,3 değerlerine ulaşmış bulunmaktadır.

Ankara Geçinme İndeksi ise 1976'da 1975'e nazaran % 13,8, 1977'de 1976'ya nazaran % 42,3 artış göstererek sırasıyla 404,0 ve 574,7 değerlerine ulaşmış bulunmaktadır. (1963 yıl % 100) 1978 yılı Aralık ayı artışı 1977'ye nazaran İstanbul'da % 54 artış ile 1042,2, Ankara'da ise % 52 artışla 873,5'dir.

Toplam eşya fiyatları genel endeksi ise 1975'de 360,7 olup % 19,1 artışla 1976'da 429,7 ve 1977'de % 36,1 artışla 584,8 ve 1978'de ise % 51,2 882,8 olmuştur.

Sigortalı işçi ücretlerinde artış ise, 1970'de 100 iken, 1971'de 111,3, 1972'de 124,2, 1973'de 154,0, 1974'de 193,3, 1975'de 242,2, 1976'da 326,4, 1977'de 433,2 ve 1978'de ise 562,8 olmuştur.

Netice olarak Ağır Sanayiye gereken ehemmiyet verilmediğinden ve ekonomik tedbirler alınmadığından şu sonuçlara ulaşıyoruz :

- a) Fiyat istikrarsızlığı kapasite kullanımını düşürmüştür. Kapasitenin düşmesi üretimi düşürmüştür. Plânlanan hedeflere ulaşamayarak toplam arz, toplam talebin çok gerilerinde seyretmek suretiyle fiyat artışları kontrol edilemeyecek boyutlara ulaşmıştır.
- b) Tüm ticaret ve hizmetlerin devletleştirilmesi ilkesini benimseyen zihniyetle demir çelik ithali ve iç ticaretinin devlet eliyle yapılması zorunluluğu demir çelik ve bunu girdi olarak kullanan tüm sanayi mamûllerinin fiyatlarının istikrarsızlığına sebep olmuştur. Ülkemiz şartlarına aykırı politika izlendiğinden demir çelik ithali ve dağıtımı zamanında yapılamamış olup, otomotiv sanayi, dayanıklı istihlâk malları gibi tüm yatırım malları ve ara malları imalâtı duraklamış ve fiyatlar anormal boyutlara ulaşmıştır.
- c) 1978 yılında uygulanan temel malların fiyatlarının artışı anormal mertebede ve istenmeyen zamanlarda oluşmuş ve fiyat istikrarsızlığını körüklemiştir.
- d) Geçen yılların ihbarlı devalüasyonları da ithal malları fiyat istikrarsızlığına yol açmıştır.
- e) İthal edilmiş mallara uygulanacağı belirtilen ve 6-7 ay sonra vazgeçilen kur farkı talepleri, Özel Sektörün fiyatlarını şaşırtıcı boyutlara çıkartmıştır.
- f) Fiyat ayarlanmalarındaki bazı politika kararlarının gecikmesi yeni fiyat istikrarsızlığını tevhit etmektedir. Böylece nihai fiyat bir türlü yakalanamamıştır.
- g) Fiyat istikrarsızlığı mamûl kalitesini bozmaktadır. Mamûlün dış ve iç itibarı zedelenmektedir. Kalitesizliği yüzünden iade edilen ihraç ürünleri artmıştır.
- h) Temel girdilerin maliyetinin artması kâr marjlarının yükselmesine sebep olmuştur.

- i) Gerek hükümet kararları ile yükseltilen ve gerekse piyasa hareketlerinden oluşan yüksek faiz oranları maliyetleri menfi yönde etkilemiş, kâr marjlarını arttırmış ve fiatları dar gelirli-lerin ulaşamayacağı seviyeye çıkarmıştır.
- j) Vergi kanunlarının getireceği yükler daha kanun çıkmadan maliyete dahil edilmeye başlanmış, böylece fiatları da etkilemiştir.
- k) Pazarlama adı altında teşekkül eden hizmet arzından ziyade hırsla kâr gözeten korsan şirketler türemiş ve bunlar bir taraftan az vergi öderken diğer taraftan ise fiat artışlarını körüklemektedirler.
- l) Vergi adaletsizliği tasarrufların azaltılmasına sebep olmaktadır. 42 milyon vatandaştan 3 milyonu ücretliler ve 800 bini de yıllık beyanname verenler olmak üzere, gelir vergisi alınıyor. Daire satışları, arsa satışları, araba satışları, elden ele mal satışları hem devlet gelirini azaltmakta hem de enflasyonu körüklemektedir. Vergi alırken hakkaniyet prensibine riayet edilmemektedir. Vergi satılan malın maliyetine ilâve edildiğinden her halükârda fakir fukaraya fatura edilmektedir. Böylece vergi oranlarını yükseltmek enflasyonu arttırmaktan başka bir işe yaramamaktadır.
- m) KİT teşebbüslerinin kârlılık ve verimlilik prensibiyle çalışmalarını temin edilmediğinden aşırı istihdam ve dengesiz ücret politikasıyla bütçeye getirdiği külfetler enflasyonu körüklemektedir.
- n) Fiat istikrarsızlığı karaborsayı kamçulamış ve haksız kazanç yollarını arttırmış, fırsat eşitliğini ortadan kaldırmıştır.

1980 yılında ne ihraç edeceğiz? İki kilo vasıflı çelik için bir vagon hububat ihraç etmek suretiyle Türkiye dışa bağımlı olmaktan kurtarılamaz. Bugünkü ekonomik tedbirsizlikler memleketimizi buğday ve hayvan ithal edecek duruma getirmiştir. Her alınan ekonomik tedbir kolektif ekonomik platforma yaklaştırmaktadır.

DIŞ TİCARET

Dördüncü Beş Yıllık Plâna (DBYP) göre 1978 yılında 2,3 milyar dolar olan ihracatımız, 1983 yılında 5,4 milyara ulaşacak. Ne satarsak

bu seviyeyi bulacağız? İhracat 1977'de 1753 milyon dolar iken 1978'de 535 milyon artarak 2288 milyon dolara ulaşmış bulunmaktadır. 1977 yılına nazaran tarım ve hayvancılık kesiminde buğday ve diğer ürün stoklarının eritilmesi pamuk, tütün, fındık ihracatının geliştirilmesi ile 2288 milyon dolara ulaşmıştır. Tarım ve hayvancılık kesiminde 1977'de 1041 milyon dolar ihracat yapılırken 1978'de % 43.1 artarak 1630 milyon doları bulmuştur. Sanayi ürünlerinde ise 1977'de 450 milyon dolar ihracat yapılmış ve 1978'de ise ancak % 7.7 artışla 488 milyon doları bulmuştur. Buğday stokları eridiğinden ve diğer tarım ve hayvancılık mamülleri ihracat artışı sınırlı olduğundan tarım ve hayvancılık sahasında 1980 ve bunu takip edecek yıllarda % 43.1'lik bir artış beklenemez. Sanayi malları ihracat artışı ise, sanayiinin yapısında köklü değişiklik yapılmadıkça sınırlı kalacaktır. 1983 yılında 5,4 milyar dolara ulaşacağı plânlanan ihracat bu sanayi yapısı ile mümkün görülmemektedir.

Yıllar İtibariyle Dış Ticaretimiz (Milyon Dolar)

	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
İhracat							
(FOB)	676.7	885.1	1317.1	1532.2	1401.1	1960	1750.0
İthalât							
(C.F.)	1171	1562.6	2026.2	3777.6	4738.7	5122	5796.3
Açık	494.3	677.5	709.1	2245.4	3337.6	3162	4046.3

Ödemeler dengesini menfi yönde etkileyen en önemli faktör ülkemize karşı yöneltilen dünya fiat artışlarıdır. Ağır Sanayi kurulmazsa bu artışlar daha da artacaktır. 1970 - 1976 arasında ithalâta ortalama yıllık fiat artışı memleketimiz itibariyle % 32 olmuştur. Halbuki Dünya ortalaması % 20.7 az gelişmiş ve AET ortalaması % 19.8'dir. Buna karşılık ihracatta ortalama yıllık fiat artışı ise % 22'dir. Az gelişmiş ülkelerde % 19.1, AET'de % 19.5 iken petrol satan ülkelerde % 42 olmuştur.

Alınan ekonomik tedbirlerin yetersizliği 1978 yılında ülkemizdeki fiyat artışı, Türkiye'yi daha mahtaç bir ortama götürmek için dış güçlerin müştereken uyguladıkları insafsızca tahakkuk ettirilmiş bulunan ithalâttaki fiat artışları nisbetinin iki mislini geçmiştir.

1973 - 1977 Üçüncü Beş Yıllık Plân
Döneminde :

Ihracat : 7.960

İthalât : 21.460

Açık 13.500 milyon Dolar olmuştur.

Üçüncü Beş Yıllık Plâna (ÜBYP) nazaran beş yılda bu açık 10,5 milyar dolar olacak yerde 13,5 milyar doları bulmuştur.

DBYP (Dördüncü Beş Yıllık Plân)'a göre Dış Ticaret (Milyon Dolar)

	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Ihracat	2288	2750	3200	3750	4450	5400
İthalât	4599	5000	5550	6100	6700	7400
Açık	2311	2250	2350	2350	2250	2000

Bu suretle Dördüncü Beş Yıllık Plân boyunca toplam açık 11,2 milyar Dolar olacağı tahmin edilmiştir. Kaybedilen imkânlarla ve 1976 yılında başlatılmış önemli yatırımlar engellendiğinden bu açık iki misline tırmanacaktır. Bu surtele :

- Sanayimizin ihracattan çok iç istihlâke yönelik olması,
- Sanayimizin sağlıklı ve yapısal değişimi tahakkuk etmemiş olması,
- Özel teşebbüsün küstürülmüş olması,
- Yurtiçi talebin karşılanamayışı ve arz talep açığının aleyhte büyümesi,
- İstihlâkin teşvik edilmesi,
- Enflasyonun kamçılanması,
- Yatırım malları imalâtının yavaşlatılması,
- Ara malları yatırımlarına gerekli önemin verilmeyişi,
- Ağır sanayi yatırımlarının durdurulması veya mahiyetinin değiştirilmesi,

- Finansman mekanizmasının bozulması,
- İstihsalin frenlenmesi ile

Ödemeler dengesi telâfisi güç boyutlara ulaşacaktır. Bu gidişle DBYP nin sonunda :

- a) 1983 yılında Türkiye daha fazla ihtiyaç içinde olacaktır.
- b) 1983 yılında Türkiye çimento ithal edecektir.
- c) 1983'de Türkiye daha fazla makine ve teçhizat ithal edecektir.
- d) 1983'de Türkiye daha fazla motor ithal edecektir.
- e) 1983'de Türkiye daha fazla taşıt ithal edecektir.
- f) 1983'de Türkiye daha fazla demir ve çelik ithal edecektir.
- g) 1983'de Türkiye daha fazla gıda maddeleri ithal edecektir.
- h) 1983'de Türkiye daha fazla gübre ithal edecektir.

Bir taraftan Dış güçler Türkiye için ileride ödeme gücü büsbütün yitirilmiş sadece garbın bahçıvanı, manavı, kasabı olmasına razı olacağı bir ortam teklif ederken diğer taraftan ve en azından 1983'lerde daha yoksul daha muhtaç, daha çok dışa bağlı bir ülke haline getirilmeye yönelik şart ve teklifler manzumesine zorlandırılmaktadır. 1980'den itibaren Türkiye mevcut para piyasasına bu şartlar altında pazarlık gücünü yitirmiş olarak girme temayülündedir. Halbuki, borç vereceklerin seçiminde o ülke ile olan eski münasebetlere, eski alacaklarının tahsil imkânlarının teminine, eski irtibatlarının boyutlarına bakarak kredi risklerini değerlendirirler. Bankaların bu temayülünden istifade etmek için bile olsa milli müşavir firmaların müsbet olması kuvvetle muhtemel katkılarından istifade yolu hiç denenmemiştir.

Türkiye, G.S.M.H. nın % 13'ünü ithalâtle karşılamaktadır. Buna karşılık sadece toplam üretimin % 4'ünü ihraç edebilmektedir. Bu demektir ki fert başına 45 dolarlık ihracat yapıyoruz. 1970 yılında fert başına açık 10 dolar iken, 1978'de 100 doları bulmuştur. Bu açığı nasıl kapatırız ?

Sanayi mamûl ihracatı, rakiplerimizin istihsal ettiği kalitedeki malı onlardan daha ucuza imâl etmekle mümkündür. Bunun için de optimum kapasite bahis konusudur.

Bugün hangi imalâta girişirseniz girişiniz, böyle bir fabrika veya tesis için milyarı geçen sabit sermaye yatırımına ihtiyaç vardır. Yalnız

ülkeye cevap verecek kapasitedeki yatırımlarla ihracata yönelinemez. Köklü ve büyük kapasitede yatırım yapmak gerekir. Japonya, kapasite tâyin ederken, malını deniz aşırı taşıyıp, rekabet edeceğini hesaplayarak, bu seviyeye gelmiştir. Cevheri, kömürü ithal eder, çelik yapar cevher ve kömür aldığı ülkeye onlardan ucuza satar ve döviz kazanır. Köklü yatırım yapıyor. Ağır sanayiye milletçe giriyor. Girdiği büyük teşebbüsler politik çekişmeler yüzünden engellenmiyor, onun için muvaffak oluyor. Türkiye'yi kalkındırmak için omurga belli olmuştur. Türkiye, Ağır Sanayie gidecektir. Karar verilmiştir. Etüdler, raporlar, projeler, fizibiliteler yapılmış, tipler seçilmiş. Yer etüdlere yapılmış. Fabrika yerleri sosyo ekonomik şartlar gözönüne getirilerek seçilmiştir. Yarının dövizini temin edecek en mühim yatırımlar bir paket içinde yürütülmektedir. Bu yatırımlar yapılıncaya 1983 Türkiye'si daha güçlü olacaktır. Türkiye yeniden büyük olarak kurulmuş olacaktır. Bu hamlenin temeli 1976'da atılmıştır. 1978 yılında görüyoruz ki bu hamlenin mahiyeti bile anlaşılmamıştır. Türkiye motor yapmalıdır. Bunun kararı 1976'da verilmiştir. Hangi tipler nerede, hangi kapasite ile yapılacağı belirlenmiş, programa alınmıştır. 1978 yılında ise, Hükümet üyeleri arasında motor üzerinde çekişme yapılıyor, halâ motoru özel mi, yoksa kamu sektörü mü yapsın tartışmaları sürüyor. Bu münakaşaya bütün dünya şahit oluyor. Bu münakaşaya bütün Türkiye'yi yeniden 5 yıl geriye götürmüştür. 1978 yılında finansör bankalar nezdinde mevcut motor projelerini değerlendirip, uygun şartlarda kredi almak varken, motoru Özel Sektör mü, Kamu Sektörü mü yapacak münakaşası bir nevi Bizans münakaşasıdır. 1978 yılı öylesine kaybolmuş bir yıldır ki telâfisi 25 yılda mümkün olmaz.

1975 yılına kadar Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı teşekküllerde yıllık satış değeri 24 milyar TL. ve sabit yatırım değeri 30 milyar TL. olan 96 fabrika varken, bu plânlanan tarihin en önemli «SANAYİ HAMLESİ» sayesinde yıllık satış değeri 188 milyar TL. ve sabit yatırım değeri 220 milyar TL. olan bu 240 yatırım projesi tahakkuk edecekti. Bunlar 1976 yılında programa alınmıştır. Bu projeler sayesinde 103 milyar TL. h.k katma değer temin edilerek Dünya ülkeleri arasında şerefli yerimizi alacaktık. Borçlarını zamanında ödeyen, hatta bazı ülkelere hakiki sanayi nihai malı satan, hizmet satan teknoloji satan ülke olacaktık. Sanayi hamlesine öncelik verilseydi neler olurdu. Hangi üretimler artardı ve hangi ürünler nasıl değerlenirdi.

1983 yılından itibaren kendi fabrikalarımızı kendimiz yapar hale gelecektik. Tüm çelik konstrüksiyon tesisleri, tüm fabrika teçhizatları yapılabilecektik. Yakın komşularımıza fabrika kuracaktık. Bu suretle itha-

lâti minimum seviyeye inmiş ihracatı maksimum düzeye çıkmış bir «YE-NİDEN BÜYÜK TÜRKİYE» tesis edebilecektik. Ağır sanayi proje pa-keti gerçekleştirildiğinde hülâsa olarak :

- Tarım ihracatı artar.
- Gıda ihracatı artar.
- Madenlerimiz değerlendirilir ve ihraç edilir.
- Kara, deniz ve demiryolu taşımacılığı hızlanır.
- Kömür, demir gibi madenlerin ihracı ve nakli hızlanır.
- Turizm geliri artar.
- Navlun geliri başlar.

Hülâsa olarak :

- Yokluk ve yoksullukla mücadele etmek için
- Pahalılıkla mücadele etmek için
- İşsizlikle mücadele etmek için
- Refahı yayarak bereketlendirmek için
- Coğrafi dengesizliği gidermek için
- Dış ticaret açığının giderilmesi için
- Dışa bağımlı olmaktan kurtulmak için
- Milletlerarasında şerefli yerimizi almak için

sanayileşmeye ihtiyaç vardır.

Yan Sanayi ile uğraşan diğer bütün işletmelerde tesisin durumu, va-sıflı teknik güç, teknolojisi, sevk ve idare hüneri, vasıflı hammadde ve ara malının zamanında temini, sermaye yapısı, finansman ihtiyacı, pa-zarlar tekniği de iyileştirilerek tüm imalâtın kalite ve fiatı dünya pa-zarları seviyesine getirilmiş olacaktır.

Milletimizin sulh sükun içinde hak ve adalet çizgisinde müreffek ya-şamasını emniyet altına almak gayesiyle millî şartların icabı, boyutları geniş bir sanayileşmeyi güçlü, hızlı dengeli ve memleket sathına yaygın olarak gerçekleştirmek ana ilke olmalıdır.

Bugün iktisadiyatımızın muharrik kuvveti olan ağır sanayi dünün Türkiye'sinin sürükleyici sektörü olarak tarif edilmeye çalışılmıştı.

Memleketimizde istihdam alanlarını en müessir bir şekilde genişletecek ve böylece vasıflı teknik personel hızla gelişecektir. Daha fazla ağır sanayi yatırım demek yarının güvenilir daha fazla istihdamı demektir. Daha çok gelir demektir. Diğer sektörlerle kıyasla 5 katından fazla katma değer elde etmek demektir. Bölgelerimizin arasındaki gelişmişlik farklarının hızla büyük ölçüde ortadan kaldırılması, milletlerarası ticaret pazarlarında hakiki ve şerefli yerimizin temini, teknolojik açığımızın giderilmesi, iktisadiyatımızın dışa dönük tâvizlerden ve dışa bağımlı olmaktan korunması demektir.

Ağır sanayi her devletin iktisadî kalkınmasını hızlandırmak için temel tercihleri arasında bulunmaktadır. Millî güçlü yaygın sanayinin süratle sürekli ve sağlıklı olarak gerçekleştirilmesi bir çok güçlüklerin giderilmesine ve daha dinamik bir iktisadî siyasetin tâkip edilmesine bağlıdır. Millî sanayimizde yapısal değişme zorunludur. Bu yapısal değişme ile sanayi mülkiyet yaygınlaştırılmış olur. İthalâta ikame edilecek sanayi mamûllerini istihsal edecek makinaların, hammadde ve yardımcı maddelerin dışarıdan sağlanma zorunluluğu varsa böyle bir sanayinin dışa bağıllığı giderek artacak ve toplam ithalât hacmi de genişlemiş olacaktır. Bir müddet sonra ikame edilen malın girdilerine ödenen dövizler malın bedelini çok geçmiş olacaktır. Bu suretle ikame sanayii dört ayrı yoldan ithalâtı arttıracaktır.

1. İthal ikamesi yapılacak malların istihsalinde kullanılacak makine ve teçhizat ithalâtı.
2. İkame edilecek malların hammadde ve yarı mamûl madde ihtiyaçları ithalâtı.
3. İkame malların girdilerinde kullanılan diğer sanayi mamûllerinin yapısında bulunan ithal malları dolayısıyla artan ithalât.

Böylece toplam ithalâta montajcılığın yükü de eklenirse büyük ve lüzumsuz artışlar olmaktadır. Halbuki yatırım malı, temel hammadde üretecek olan Ağır Sanayi yatırımlarıyla istihlâk malı istihsali kadar ithalât etkilenmeyecektir. Ağır Sanayi yatırımları diğer sanayilere nazaran daha zor başarılır. En üst seviyelerde koordinasyon gerektirir. Tüm kamu ve özel teşebbüs güçlerini aynı istikamette organize etmek gerekir. Bu suretle iktisadî mülkiyetin tüm kesimlere yaygınlaştırılması, gelir

dağılımında vatandaş gelirinin çeşitlendirilmesi suretiyle daha âdil bir gelir bölümünün temin edilmesi, bütün sosyal grupların kendi arzu ve tercihleri ile giderek artan ölçülerde sınaî faaliyetlere katılmaları temin edilmiş olacaktır. Özel teşebbüs topluluklarının tek yönlü tercihe zorlanmaları önlenmiş ve etüd, proje zenginleşmesinin yaygınlaştırılması suretiyle teşebbüs hürriyeti sağlam temellere dayandırılmış olacaktır.

SANAYİ HAMLEMİZİN TEKNOLOJİK YÖNLERİ

İthalâtı ikame edici, dış ticareti geliştirici faktörlere ağırlık vermek suretiyle ihracatta muhteva ve istikamet bakımından mühim değişiklik yaparak dünya pazarlarında kendi mamûllerimize rekabet gücünü sağlamak için teknoloji seçimi, transferi, adaptasyonu ve istihsaline azami gayret ve itina gösterilmektedir. Ağır ve Büyük sanayi hamlemizi başlattığımız anda memleketimizdeki istihsal teknolojileri umumiyetle geridir.

Bunun da tesiri ile istihsal mâliyetleri yüksek ve istihsal kalitesi düşüktür. Mevcut sanayi yapısı daha ziyade tüketim malı istihsaline müteveccihdir. Aramalı ve yatırım malı istihsalinde gereken sürat kazanılmamıştır. Bu durumda Milletlerarası piyasasında şerefli yerini alabilmek, rekabet gücü kazanabilmek ve tarihte olduğu gibi bundan sonra da tarihi bağları bulunan memleketlere liderlik yapabilmek için en ileri teknolojilere başvurmak kaçınılmaz olmaktadır.

Teknoloji seçimi ve transferinde âzami müessiriyeti sağlayabilmek, dünyadaki teknolojik inkisafın yakından takibine ve Türkiye şartlarının titizlikle gözönünde bulundurularak adaptasyonuna bağlıdır. Ancak, bu suretle kıt kaynaklarımızın israfı önlenerek teknolojik gelişmelerden en iyi bir şekilde istifade etmek imkânı olabilecektir.

Sanayi kuruluşlarının müştereken veya münferiden teknolojiyi araştırma, geliştirme üniteleri kurmaları veya varsa mevcutlarını geliştirmeleri zarurî bulunmaktadır. İleri teknolojinin bugünkü kesitinde makina yığınlarından ziyade büyük iş organizasyonları görünür. Teknisyenlerin ayrı ayrı kıymet ifade eden çalışmalarının ancak süratli ve tutarlı teşkilâtlanmalar sayesinde değerlendirilebileceği bilinmektedir.

İlerlemiş teknolojinin tesiri ile meydana gelen yüksek seviyede istihsal ve gelir nüfusun büyük bir kısmını baskılardan ve fiziki ihtiyaçların anormal tazyikinden kurtarabilir.

Memleketimizde teknolojinin transfer kanalları şöyledir :

Gayrimaddi Haklar :

- Markalar
- Patentler (İhtira beratı)
- Teknik bilgi (know - how)

Teknik Hizmetler :

- Teknik Müşavirlik
- Proje Mühendisliği
- Meslekî yayınlar ve dökümantasyon.

Teknoloji transferinde, adaptasyonunda ve mevcudun geliştirilmesinde en mühim faktör vasıflı elemandır. Bilhassa siyasi maksatlarla sık sık yönetici üst kadroları değiştirilen KİT'de vasıflı elemanı istenilen miktar ve evsafa bulmak mümkün değildir. Hemen hemen bütün ihtisas dallarında ilk söz edilecek husus vasıflı elemandır. Bu gün mevcut işletme ve müesseseler dünya standardizasyonuna yakın seviyede, işletme sevk ve idare etme, tesisin devamlılığını sağlama hususlarında vasıflı eleman noksanlığından dolayı geri kalmaktadır.

Memleketimizi de vasıflı teknik eleman noksanlığı kadar önemli olan diğer birhusus da elemanı yetiştirecek eğitim sisteminin ve öğretim görevlilerinin sürekli ve güvenilir bir ortam içinde olmasıdır. Boykot, bomba, dinamit sesleri eleman yetiştirmeyi yavaşlatmış ve kaliteyi düşürmüştür. Ahlâk ve maneviyatı ön plâna alan bir eğitim sisteminin özlemine çekmekteyiz. Memleketimize modern teknolojinin transferinde en mühim vasıta teknik sevk ve idarecilerdir.

Pazarlama tekniklerine vakıf, araştırma yapmak ve yaptırmak hususunda cevvaliyeti haiz, kendi müesseselerini ve dünyadaki benzer prosesleri iyi bilen, dünyada teknolojik terakkiyi takip edebilen sevk ve idareci açığı her sahada kendini göstermektedir. İşletmelerimiz kabul edilmiş milletlerarası standartların çok altında bir müessiriyetle idare edilmektedir. Sevk ve idare potansiyelini süratle arttırmak için en aktif metod, burada nazari tedrisattan sonra ihtisas yapmak üzere ileri sanayi memleketlerine yollamaktır.

İşletme bünyesinde ağırlık kazanan mevzuya göre sevk ve idareci seçilmelidir. Şayet işletmecilik ağırlık kazanıyorsa, işletme iktisadî tahsili yapmış bir sevk ve idareci seçilir. Sonra acele olarak mezkur şahıs

teknik eğitime, sevk ve idareci eğitime tabi tutulur. Bir makina imali ağır basıyorsa, mühendislik tahsili yapan sevk ve idareci olarak seçilir. İçeride ve dışarıda sevk ve idare eğitimine tabi tutulur. Teknik eğitim görmüş vasıflı bir elemanın sadece teknik işlerde mi yoksa bir eğitimden geçirildikten sonra sevk ve idareci olarak mı kullanılacağı meselesi ehemmiyet arz etmektedir. Bu konu şahısların kabiliyet ve vasıfları ile de yakından ilgilidir.

Teknoloji ilmi araştırma ile terakki eder. Araştırma talim ve terbiyesi orta tedarisatta verilmeye başlanmalıdır.

Universite öğretim üyelerinin diploma, doktora, yeterlik, v.s. gibi çalışmaları sanayi kuruluşlarıyla sık işbirliği yaparak seçmeleri gerekir. Ayrıca üniversiteye bağlı enstitülerin maddi yönden desteklenmesi, araştırma labratuvar ve teçhizatlarının acilen ikmal için azami gayret gösterilmelidir. Böylece üniversitelerimizde bulunan ve daha hızlı geliştirilmesi mümkün olan araştırma potansiyelinin değerlendirilmesi imkân dahiline girecektir. İlim adamları daimi olarak araştırma yapmak isterler. Ülkemizde imkân tanınmayınca, daha mükemmel araştırma fırsat ve imkânları tanyan ülkelere gitmek zorunda kalabilir. Böylece o ülkede gelişen teknolojiyi daha yüksek bedelle satın almak gibi son derece zararlı bir yol açılmış olur. Bugün halen buna dair pek çok misal vardır.

Satılan makina ve teçhizatın çoğu memleketimizin ve işletmelerinin şartlarına uygun değildir. Bunları satan memleketlerin memleketimiz şartlarını tarafsız olarak inceleyerek en münasibini seçeceğini kabul etmek ise aşırı nübinliktir. Memleketimizin ve hatta herhangi bir küçük tesisimizin şartlarını en iyi tarzda bu kuruluşta tecrübe sahibi olmuş vasıflı teknik elemanımız bilir ve araştırma yapar. En münasip makina ve teçhizatı seçer. İşte onun için de 1976 yılında başlatılan Ağır ve Büyük Sanayi hamlesi ehemmiyet arz etmektedir. KİT de 18 Çimento Fabrikası, 13 Şeker Fabrikası, 13 Gübre Fabrikası, 24 Sümerbank Fabrikası, 6 SE - KA Kâğıt Fabrikası, 50 MKEK Fabrikaları, 7 Demir Çelik Fabrikasına birden başlanması suretiyle bütün bu hamlenin gereği olan vasıflı eleman yetiştirme hareketi de birden başlamış bulunmaktadır. Bir ülkeyi kendi kendine büyümeye bırakmamak, bir ülkeyi süratli ve yaygın kalkındırmak ancak böyle mümkündür. Memleketimizi kendi kendine terkedilmiş ve fakir fukaranın didinmesine, çatlak dudaklı yarık elli köylü, çiftçi, işçi kardeşlerimizin gayretine terkedilmiş ve böylece kendi kendine büyüyen ülke boyutlarını «Ben büyüttüm, şu kadar milyar TL. lık yatırım yaptım, şu kadar millî hâsıla temin ettim. Türkiye'yi katladım

vs.» gibi lâflarla bazı süfli maksatlara merdiven yapmak çok büyük ve baldır. Büyük haksızlıktır. Bu hal, çalışanların omuzlarında yaşamayı tercih etmektir. Bu yol yerine ülkeyi 1976 yılında başlatılan Büyük hamleler içinde geliştirecek hakiki kalkınma yolunu tercih etmek gerekir. Haklı yol budur. Bu yola girince bätül sıtırır. Hatta bütün bätüller bu yolu kirletmek için birleşiverirler. Bu haklı yola girilince ülke kendi kendine kalkınmaya terkten kurtarılmış olur. İşte hakiki teknoloji o vakit ülkemizde gelişmeye başlar. O vakit herkes anlar ki gazoz kapağı yapmakla motor ve uçak yapmak aynı şey değildir. Koka - kola, Efes Pilsen, Tuborg gibi yerlere yatırım yapmakla temel ihtiyaç maddeleri olan Çimento, Demir Çelik, Şeker, Gübre ve Tekstil makinaları yapmak için yatırım yapmak aynı şey değildir. Üç beş çıplak turisti celbedeyim diye yatırım yapmakla, Doğu Bölgelerini Batı Bölgelerimiz seviyesine getirmek için büyük ekspres yollar yapmak aynı şey değildir. Doğunun kalkınması için ne lâzımsa o 1976'da başlatılmıştır. Doğu'ya ilk tüneli götüren hamle 1976 hamlesidir. Doğu'ya Gübre, Doğu'ya Çimento, Doğu'ya Şeker, Doğu'ya Demir Çelik, Doğu'ya Ağır Sanayi Teçhizat Fabrikaları, Doğu'ya Sanayide Devlet olarak kendini tanıtan Sümerbank Yatırımlarını götüren hamle 1976'da başlatılmıştır. Böylece artık Doğu'nun çocuğu da rahatça okuyabilecek, Yurdumuzun daha gelişmesi için teknoloji transferi, geliştirilmesi, adaptasyonu hizmetlerinde çalışma imkânı bulabilecektir. Doğu, toprağı ile taşı ile insanı ile ancak bu yolla hızlı kalkınmış olacaktır.

Teknoloji eğitiminden geçen insanın aynı zamanda mekarimi ahlâk sahibi olması zorunludur. Memleketine ve Milletine faydalı olmayı ibadet sayan üstün ahlâk sahibi kimse, kâinatın şerefli sayılır. Tarihine ve kültürüne bağlı disiplinli yetişmiş böylesine plânlı insanlar arasından kabiliyetli sevk ve idareciler seçerek hususi bir itina ile teknoloji eğitiminden geçirilmek suretiyle istenen vasıfta personel temin edilebilir.

Milletimiz 1976 yılında başlatılan sanayileşme terciğini benimsemiştir. Bu tercih teknoloji politikasına yön vermektedir.

Siyasî ve içtimai gelişmeleri bir birinin benzeri sanayileşmiş Ülkelerden belli maksatlarının tahakkuku için teşekkül etmiş bulunan Avrupa Ekonomik Topluluğuna iştirak kararı da nazarı dikkate alınırca, bütün ekonomik faaliyet sahalarında yüksek verimliliğin temini ve dünya piyasalarında rekabet imkânlarının arttırılması, sanayimizin 1976'da olduğu gibi sağlam bir temele dayandırılması, modern teknolojilerin müesir bir şekilde istimali yanında yeni teknolojileri inkişaf ettirebilecek bir ilmi çalışma ve teknik terakki hamlesine engel olmak en büyük ihanettir.

Artık sanayileşme tâbiri, kendisini teşkil edenler ne olursa olsun sadece sınaî hâsılanın artması manâsında değildir. Sanayileşme, daha ziyade nisbeten geri teknolojiye sahip, küçük ünitelerden müteşekkil istihlâk malları sanayilerinden ileriye ve geriye besleme ve sürüklenme tesiri çok güçlü ara malı sanayileri ile teknoloji istihsalinde itici ve özendirici vasıfları olan yatırım malı sanayilerine dönüşmesi demektir. Buna ileri teknolojinin gösterdiği istikamette sanayinin tercihi de diyebiliriz.

Ancak bu tarz bir sanayileşme plâna bağlandığı zaman ülkenin disiplini ve süratli kalkınması mümkün olabilir. Böyle sanayileşmeyi içine alacak olan yatırım proje demetinin geciktirilmesi memleket ekonomisine indirilen en büyük darbedir. Bu gecikmenin ilerdeki yıllara inkası seneler boyu devam edebilir. Bir kuyuya bir deli bir taş atar kırk akıllı onu çıkaramaz. Kırk akıllıyı buluncaya kadar ise ülke enkaz olmakta devam eder.

Teknoloji seçimi, transferi, tâkibi ve istihsalı mevzularında aşağıdaki prensiplere riayet edilmelidir.

Teknoloji Seçiminde :

- Hızlı değişen teknolojilerin transferinde statik teknolojilere nazaran daha titiz hareket edilmelidir,
- Transfer edilecek teknolojinin memlekette mevcut teknolojiye mutabakat göstermesi ve bu teknolojileri adeta tamamlaması gerekir.
- Kıt kaynakları israf edercesine istihlâk eden teknolojilerden sarfı nazar edilmelidir.
- Teknoloji istimalinin ücreti mükerreren ödenmemelidir.
- Yeni intihap edilen teknoloji mevcut teknoloji seviyesini yükseltmemelidir.

Teknoloji Transferinde :

- Transfer edilen teknolojinin memleket şartlarına en iyi şekilde adapte olması temin edilmelidir.
- Teknoloji transferi müessese veya işletme seviyesinde değil, fakat bir merkezi teşkilât vasıtasıyla yapılmalıdır.

- Teknoloji transferi yapılmış ise o dalda yapılacak yeni transferlerle ilk ödeme royaltı vb., gibi ödemeler asgari seviyede tutulmalıdır.
- Sanayi müesseseleri ve işletmeleri kendi içlerinde veya müştereken araştırma geliştirme faaliyetleri yaparak hangi teknolojilerin transfer edilebileceğini tesbit etmelidirler.
- Patent, lisans ve teknik bilgi anlaşmaları bir merkezi teşkilât vasıtasıyla tâkip edilmelidir.
- Teknoloji transfer müddeti içinde amorti edilen transferlerin süresi uzatılmalıdır.
- Yabancı sermaye aracılığı ile gelen teknolojiye mecbur kalma-dıkça teknoloji transferi ile alâkalı tediyatta bulunulmamalıdır.
- Büyük müesseseler teknolojik yeni bilgileri kendilerine hizmet eden yan sanayi işletmelerine intikal ettirmelidirler.

Teknoloji Takibinde :

- Teknik enformasyon merkezlerinin daha müessir bir hale getirilmesi için teknik enformasyon plânlaması yapılmalıdır.
- Patent işlerinin tanzimi yeniden ele alınmalıdır. İstikbale ait teknolojik gelişme tahminleri yapan, tâkip eden ve neticeleri memleketimiz sanayii ile telif eden bir sistem tekemmül ettirilmelidir.

Teknoloji İstihsalinde :

- Yeni teknoloji istihsal merkezleri kurulmalı, bu merkezler enformasyon ve dökümantasyon servisleri ile teknolojik neşriyat odakları haline getirilmelidir.
- Yurt sanayiiini iyi tanıyan milli mühendislik firmalarının inkişafına ehemmiyet verilmelidir.
- Teknoloji istihsalini sağlayacak teknik personel yetiştirilmeli ve araştırmacılık bir meslek dalı haline getirilmelidir.
- Araştırmacı yetiştirilmesinin başlıca vasıtası olan üniversiteler ekonomik sahada da katkıda bulunacak şekilde teknoloji istihsal için çalışmalarına istikamet vermelidir.

— Mevcut araştırma - geliştirme ünitelerinin çalışmaları müessir hale getirilmeli, belirli bir plân içinde, çalışmalar teknoloji istih-salini arttıracak şekilde istikametlendirilmelidir.

Memleket ekonomisi içinde Kamu İktisadî Teşekküllerinin münim bir yeri vardır. Özel teşebbüsün bilgi, finansman gücü ve cesaretinin ki-fâyetsiz kaldığı, kârlılık ve verimlilik cihetiyle başlangıçta câzip görme-diği ve bu yüzden yatırıma gidemediği, fakat ülke ekonomisi yönünden temel mal istihsalinin zaruri olduğu sahalarda büyük yatırımlar ancak kamu iktisadî teşebbüslerince veya bunların ortaklığı ile kurulmuş Şir-ketler tarafından yapılabilir.

ERDEMİR	5	Proje ile
TÜMOSAN	13	»
TAKSAN	4	»
TESTAŞ	3	»
TEMSAN	11	»
GERKONSAN	1	»

yatırım yapacağı gibi.

Bu yatırımların hepsi lüzumludur. Bu yatırımların hiçbirine Özel Sektör girişmemektedir. Bu yatırımı yürüten Şirketlere herkes ortak ola-bilir. Özel Sektöre ait pek çok teknolojik problemlerin Kamu İktisadî Te-şebbüslerde yetişmiş mütehassıslarca çözülmüş olması, ayrıca Kamu İk-tisadî Teşebbüslerine ait işletmelerin Türkiye'ye paydıkları teknoloji ile Özel Sektöre de yol gösterici oldukları belirtilmesi icap eden mühim hu-suslardır.

Sanayide istihsalimizin % 30'una yakın bir kısmı KİT tarafından karşılanmaktadır. GSYİH içindeki KİT'nin payı ise % 17.7, 1972'de % 15.8, 1973'de % 12.3, 1974'de % 11 olmaktadır. 1976 yılında başlatılan hamle durdurulmasaydı 1980 yıllarında bu nisbet bir miktar yükselecek-se de 1983 yılından itibaren gene azalma gösterecektir. KİT'leri Özkay-nakları toplamı 65 milyar TL. tedavül kıymetler toplamı 128 milyar TL. olup, Türkiye'nin ortalama vergi gelirlerinin takriben % 25'i KİT'lerin-ce sağlanmaktadır. Sosyal Sigortalar ve Emekli Sandığı'na tabi olarak çalışanların % 20'si KİT'de çalışmaktadır. KİT'lerin bu günkü değeri 2

trilyon lirasını bulmaktadır. KİT'lerin zararları 75 milyar TL. sını bulmuştur. Köklü yatırımlarla bunları israftan kurtarmadıkça KİT'leri faydalı hale getirmek mümkün değildir.

TEKNOLOJİ YÖNÜNDEN TATBİKATTA KARŞILAŞILAN MESELELER

Patent, lisans ve know - how anlaşmaları ile teknoloji transferi tatbikatında karşılaşılan meseleler :

- Gayri Maddi hakların transferinde ön plâna alınan bu tip anlaşmaların dış ödeme mükellefiyeti olmaktadır. Halbuki asıl mühim olan, transfer edilecek teknolojinin ekonomiye faydalılık derecesinin tesbit edilmesidir.
- Bu şekilde teknoloji transferinde memleketin teknoloji politikasına uygunluk sathi bir şekilde araştırılmakta ve karar objektif kriterlere göre verilememektedir.
- Memlekette mevcut teknolojilerin envanteri yapılmadığından transfer edilecek teknolojinin sanayinin teknolojik seviyesini tamamlayıcı ve yükseltici vasıfta olup olmadığı tespit edilememektedir.
- Teknoloji transferini murakabe eden merkezi bir teşkilatın bulunmayışı ekonominin şartlarına en uygun veya kolayca adapte edilebilecek teknolojilerin ithalini engellemektedir.
- Pek çok teknolojinin değişik zamanlarda farklı firmalar tarafından mükerreren ithaline mani olunamamaktadır.
- Sanayicilerimizin enformasyon imkanları kendileri için en uygun teknolojilerin hangileri olduğunu ve hangi memleket ve ehven şartlar altında anlaşma yapabileceklerini kolaylıkla tesbit edemeyecek kadar zayıftır.
- Teknoloji transferi pahalı şekilde gerçekleştirilmektedir. Tesislerin işletme safhasında gayrimaddi sermayeye dayanan lisans ve teknik bilgi ödemelerinin yüksek oluşu amortisman yükünü arttırmaktadır.
- Teknoloji satan memleket mühendislik hizmetlerini de kendisi yaptığı taktirde kendi memleketindeki şartları dikkate aldığı için

memleketimizde mevcut imkanlardan ve sanayimizin temin ettiği hizmetlerden faydalanılamamaktadır.

- Benzer teknoloji kullanan farklı patentler ithal edilmekte ve lisans sözleşmelerinde ihracata mani olan veya tahdit eden hükümler yer almaktadır.

Yabancı Sermaye Tatbikatı ile Teknoloji getirilmesi :

Yabancı sermaye bir finansman ve teknoloji transferi kaynağı olması itibariyle ekonomiye müsbet katkılarda bulunabilir.

Umumiyetle gerek ticaret rejimimiz ve gerekse dünya rekabeti sebepleri ile ihracat imkanı kalmamış yabancı şirketler montajcılık yoluyla iç tüketimizi kendi lehinde kullanmak için gelmektedir. Böylece dışarıdan bütününi getiremediğini parça parça ve daha pahalı olarak getirip az bir katma değer ilavesi ile iç piyasaya vermektedir. Bu suretle dış ticaret açığını olumsuz yönde etkilemektedir.

Türkiye'de yapılması mümkün bir teknoloji için dışarıya bedel ödemek doğru değildir. Bir ölçüde ihanettir.

Türkiye'ye 40 milyon getirip her yıl 80 milyon götürmek şeklinde organize edilen yabancı sermaye Türkiye'yi sömüren sistemi getirir. Anarşiyi doğurur. Anarşik hareketleri muharrik hale getirir. Çok önemli bir sosyal patlamanın tahrik unsurudur.

Yapılan araştırmalara göre bir çok sektörde, yabancı sermayeli imalatta yerli muhteva oranı % 50'nin altında kalmaktadır. Halbuki tüm imalat sanayimizde ortalama yerli muhteva oranı % 86 civarındadır. Yabancı sermayeli imalata iç piyasadan temin edilen yan sanayide de bulunan ithal girdileri nazarı itibare alınırsa bu nisbet % 50'den % 40 civarına düşer. Bu demektir ki 100 TL.'lık mal imal etmek için 60 TL. lık ithal yapıyor. Yabancı sermayeyi veren ana şirketin temin edip gönderdiği malların fiyatlarını kontrol mümkün görülmemektedir. Böylece normal piyasa fiyatlarından % 45 daha pahalı gelen bu ithal girdileri bir taraftan dövizimizi kemirirken, diğer taraftan ise ihracat vergi oranları ile bütçemize çeşitli yükler getirmektedir. Bu vergi oranlarının yükseltilmesine rağmen dünya fiyatları dolayısıyla ihracatın yapılamadığına da rastlanmaktadır. İhracat yapılırsa bile ithal malları fiyatları ihraç malları fiyatlarından dah hızlı artacak ve böylece ihracatın satınalma gücü düşecektir. Ülkemizde ekonomik politikalar montaj yoluyla sanayinin geliştirilmesinin özleştirilmesi şeklinde teşkil edilmiştir. Bu mon-

tajcı politikalarla üretim korunduğundan, etiketi garplı olan montaj mallarının içerde tüketimini kamçulamakta dolayısıyla dış ticaret açığı 1983 den sonra büyük boyutlara ulaşacaktır.

YABANCI SERMAYE GETİRİLİRKEN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- Bilhassa yerli sermayedarlarla işbirliği durumunda yerli müteşebbisin tek başına temin edemeyeceği teknolojinin transferi imkânını sağlamalıdır.
- Transfer edilen teknolojinin memleket şartlarına adapte edilmesinde ve bu teknolojiyi tatbik edecek personelin yetiştirilmesinde faydalı olmalıdır.
- Yabancı sermaye vasıtasıyla memlekete giren teknoloji milli kuruluşlarca da öğrenilerek istihsale tatbik olunmalıdır.
- Yabancı sermayeli kuruluşun istihsal ettiği malların standardı yüksek ve fiyatı dünya pazarlarına arza müsait ise, ihraç imkânları da artabilir. Ayrıca, ana firmanın tecrübe kabiliyeti ihracatı kolaylaştırabilir.

Yabancı Sermaye ile alâkalı önemli meseleler :

- Kamu kuruluşları sadece kendilerine intikal eden yabancı sermaye taleplerini red veya kabul etmektedirler. İstenilen istihsal mevzularında ve en ileri teknolojiye sahip yabancı firmaları seçip dâvet etme durumunda değillerdir. Kamu kuruluşlarımız daha aktif bir tatbikat içine girerek yabancı kuruluşlarla münasebet kurması ve uygun teknolojiye sahip olanlarının memlekete dâvet etmesi zaruri görülmektedir.
- Yabancı sermaye kuruluşları daha evvel yaptıkları araştırma geliştirme masraflarını emsal göstererek lisans ücreti taleplerini yüksek tutmak temayülündedirler. Türkiye'de yapacağı istihsal üzerine umumi araştırma ve geliştirme masraflarını aksettirmemelidir. Lisans ödemeleri mâkul sınırlar içinde tutulmalıdır. Ayrıca, sanayinin inkişafına paralel olarak yabancı sermayeli kuruluşun istihsalde kullanacağı yerli hammadde nisbetinin artması neticesinde, yabancı firma, pazar kaybettiği ve ismini çok dü-

şük bir lisans ücreti karşılığında kullandığı endişesine kapılmaktadır.

— Yabancı firmalar patent mevzuu olmaktan çıkmış bazı malların istihsalı için de lisans ücreti talep etmekte veya lisans mevzuu mal için, yenilik müddeti aşılsa dahi, lisans ücreti istenmeye devam edilmektedir.

— Yabancı sermaye daha kârlı bulduğu istihlâk malları sanayiine yatırım yapmak temayülündedir. Halbuki yabancı sermayenin :

- * Yeni bir teknoloji getirmesi,
- * İstiklâk malı istihsal etmemesi,
- * Ara malı ve yatırım malı istihsal etmesi,
- * İthalâtı ikame etmesinden ziyade ihracata müteveccih olması,
- * Milletlerarası rekabet şartlarını tahakkuk ettirebilmek için ekonomik kapasitede bulunması,

temin edilmelidir.

Makina Teçhizat alımlarında Teknolojik Yönden karşılaşılan meseleler :

— Tecrübeli ve teşkilâatlanmış müteşebbisler istihdam ettikleri profesyonel idarecilerle veya müracaat ettikleri proje - yatırım büroları vasıtasıyla en münasip makina, teçhizatın hangisi olduğunu ve nereden satın alınabileceğini bir ölçüde tâyin edebilmektedirler.

— Tecrübesiz ve iş hayatına yeni girmiş müteşebbisler ise bu imkânlardan mahrum olduğundan ya benzer mevzularda yatırım yapmış olan işletmelerin tecrübelerinden faydalanarak aynı tip makina ve teçhizatı ithal etmekte veya temas sağlayabildiği mahdut yabancı firmalar arasından bir seçime gitmektedirler. Böylece o anda Ülkemize en yararlı yabancı sermaye ve dolayısıyla teknoloji seçme imkânı kalmamaktadır.

Müteşebbisin hangi tip makina - teçhizatı hangi memleketten satın alacağı mevzuunda yapacağı seçim projenin muvaffakiyetini doğrudan alâkadar etmektedir.

Ancak, hatalı bir seçimden memleket ekonomisi de zarar görmektedir. Hatta müteşebbis zararını müstehlike inikas ettirerek kendi durumunu düzeltse dahi memleket ekonomisi için bir kaynak israfı bahis mevzuu olmaktadır.

- Makina - teçhizat ithal etmek üzere müracaat eden teşebbüslerin bu taleplerini teknoloji zaviyesinden müessir bir şekilde tetkik eden herhangi bir merci mevcut değildir. Ayrıca, teşvik tedbirleri sebebiyle yatırım projelerini kıymetlendiren amme kuruluşları alternatif imkânlardan haberdar olmadığından lâzım gelen teknolojik mukayeseleri yaparak projeleri red, kabul, veya tâdilini teklif etme imkânlarından mahrumdurlar.
- Makina - teçhizat ithali yoluyla teknoloji transferinde en başta gelen pahalılık unsuru sınaî yatırımlarda uzun vâdeli yabancı proje kredilerinin kullanılması olmaktadır. Krediyi veren kuruluşlar pek çok hallerde :
 - * Lisans ve mühendislik anlaşmalarını da krediyi veren memleketteki firmalara yaptırmak istemekte,
 - * Bütün makina ve teçhizatın aynı firmalardan alınmasını zorlamakta,
 - * Bazen makina - teçhizatın nakli ameliyesini dahi krediyi veren memleketin gemileriyle yaptırmak istemektedir.

Modern teknolojiyi tatbik eden yatırımlarda istihsal mâliyetlerinin yüksekliği dolayısıyla rekabet imkânlarının azalması amortisman masraflarının çok yüksek olmasından ileri gelmektedir. Bu durumu önleyebilmek için mümkün olduğu kadar ucuz ve gelişmiş memleketlerde câri olan fiatlardan makina - teçhizat, satınalmak mecburiyetindeyiz. Bunu da sağlayabilmek için yapılacak kredi anlaşmalarına teknoloji seçiminde serbestlik maddelerinin konulması mutlaka sağlanmalıdır.

- Teknoloji transferi giderlerinin ucuza mal edilebilmesi için sınaî yatırımların ekonomik kapasitede olması ve makina - teçhizat ithalâtında bu faktörün gözönünde bulundurulması zaruridir. Sadece iç pazara değil, ihracata da dönük optimal kapasiteli kuruluşlar, bilhassa kimya, petro - kimya gibi sanayilerde ekonomik bakımdan avantajlı olabilmektedirler.

— Makina ve teçhizatın bazı memleketlerden ucuz şekilde ithalâtının mümkün olması ve veya kredili ve düşük faizli ithalât imkânları müteşebbislerimize çok cazip gelmekte ve teknolojik mülahazalar ikinci plâna atılmaktadır.

— Küçük sanayi kuruluşlarının ithal makina ve teçhizatı arasında yapacağı seçim sanayicinin kısır bilgi ve görgüsüyle tahditlidir. Aslında küçük sanayicinin, umumiyetle müsait kredi imkânlarına dayanarak yaptığı talepler, makina - teçhizat ithal eden mutavassıt firmalar vasıtasıyla yerine getirilmektedir. Bu da teknoloji seçiminin ithalâtçı firmalar vasıtasıyla yapıldığı manasına gelmektedir.

— Türkiye'de paranın değer kaybının hızlı olması ithalâtı ve bu arada makina - teçhizat ithalâtını cazip hale sokmaktadır. Memleket dahilinde fiyatların yükselmesi ve makina - teçhizat bedellerinin gittikçe artması müteşebbisin teknolojik faktörleri geri plâna iterek bir an evvel makina - teçhizata kavuşmak istemesine yol açmaktadır.

— Müstamel makina ve teçhizat ithalâtının düşük fiatla yapılması mühim bir avantaj olmakla beraber nisbeten geri teknolojiyi ekonomiye getirmesi mahzur teşkil etmektedir. Bu meselenin Türkiye'nin umumi sanayileşme ve teknoloji politikası çerçevesi içinde ve münferit sanayi kolları itibariyle düşünülmesi ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesi içinde kurulması teklif edilen bir merkezî teşkilât tarafından tetkik edilmesi en mâkul hal çaresi olarak gözükmektedir.

SEVK VE İDARE

Mutlak Doğruyu Tarif Eden Kaideler istikametinde tanzim edilememiş administrasyonda sevk ve idare zincirini temin için çırpınan ve bir şey yaptığını zannedenlerce vazife verilirken yetenekleri gözönüne alınmamaktadır. Umumiyetle getirileceği mevki gereği liyakat ve izafi kıstaslarla değerlendirilen önceki başarıları birinci dereceden önem arzetmemektedir. Zira halen sevk ve idare tepesinde oturan fertlerin muvaffakiyetleri ile liyakatları arasında her zaman bir ilişki kurmak mümkün olamamaktadır. Cemiyetin inkişafı ile değişiklik göstermeyen sabit

ve dosdoğru yolu tarif eden Kaideler Dizisine eksiksiz bağlı kalmamış profesyonel bürokratlarda değişen ortama ayak uydurarak çeşitli renklere girerek her devirde tabasbus ederek kişiliğini, koltuğunu muhafaza uğruna yitirmiş ve plâstik yapılı hale gelen varlığını ve her şeyini aşmış ihtiraslarıyla sevk ve idarecilik yapmaktadırlar. Bir iktidarın başarısı kendi çizdiği hakiki yörüngeye girerek kademe kademe Hakkın yerleşmesine ve Hak olanların eksiksiz uygulanmasına çalışacak sevk ve idareci kadrosunu teşkil etmesi ve zararları kilit noktalarından süratle uzaklaştırılmasına bağlıdır.

Hakka götürülen yolda sevk ve idareci yetiştirilirken bâtil içindeki sistemde muvaffak görülenler her zaman işe yaramayabilirler. Hatta zararlı da olabilirler. Bazen bu kişilerin bâtil düzendeki alışkanlıkları sizi hakka götürmede engel olurlar. Bu kimseler normal faaliyetleri bâtil ölçekleri ile değerlendirecekleri için kendilerini kuvvetli hissettikleri anda karşı olurlar. Neyi yıktıklarının farkına bile varmazlar. Sevk ve idarede hakimiyet hakkın ikamesi için hakka giden yolda inanç ve yaşantısı itibariyle çile çekmiş malını ve canını bu uğurda feda edebilecek fedakâr ve azimkâr insanların içinden seçilerek kilit noktalarına zaman geçirmeden getirilmesi ile mümkündür. Bunu temin edemeyenler iktidar da olurlar ama iktidarlı olamazlar. Böylesi sağlam bir kadro ile yapılacak olan plân ve yıllık programlar mutlaka milletin selâmetine olacaktır. Bu plân ve programları eksiksiz ve gecikmeden anarşik ve huzursuz ortamı meydana getirmeden tatbik etmek de buna bağlıdır.

Senelerce Milletimizin zihniyeti ile ters düşmüş faaliyetlerle haşır neşir ola ola mevkiiler edinmiş insanlar, devlet millet kaynaşmasını, yaygın Özel Sektörü, yatırımların israftan uzak olarak ve iktisadi büyüme-ye en müessir şekilde seçilmesini ve uygulamasını iktisadî hayatın zaman içinde değişimi karşısında en önemli faktörün millî ahlâkın ilk okul çağından itibaren her kademeye lüzumlu ağırlığın verilerek tâtbik edilmesi olduğunu kavrayamazlar, kavrayanlara da yardımcı olmazlar. Belki köstek bile olurlar. Böyle olanların maddi ihtiyaçları giderilmek suretiyle kilit mevkilerinden uzaklaştırılmasıyla iktidar katarı gerçek yoluna konulmuş olur. Kendilerinin yoluna konmamış bir katarın hızlandırılması mahzurludur. Zira katarı gittiği yanlış yoldan doğru yola getirinceye kadar sarf edilecek zaman içinde muhalif gruplar ortalığı ifsat etme fırsatını bulacaklardır. Bu suretle de sevk ve idarede hâkim olma da çok gecikilmiş olacaktır. Gerçek yöneticilerin seçilmesi yerlerine konulması suretiyle sanayileşme neticesinde ortaya konulan tesislerde me-

selemiz hâkim hale getiirlecektir. Bu suretle piramidin tepesinden tabanına kadar millî meselemize sahip bir idare sistemi sürekli olarak kurulmuş olacaktır.

Bu temin edilmezse kurulacak tesislerde çalışanlar ibadet aşkıyla çalışmak yerine maddî çıkarları için çalışırlar ve bu çıkarları ihtirasları sebebiyle ortaya koydukları emeğin değerini aşınca da vurmaya kırmaya başlarlar. Bu hal milletimizin asil nesline yakışmaz. Binaenaleyh tek taraflı gitmek doğru değildir. Hem çalışanları mânevi kalkınma doğrultusunda sürekli olarak eğitmek ve hem de sanayileşmek lâzımdır. Bunun için önemli mevkilere getirilecek olanları milletimizin arzu ettiği değişmez Hükümlere tâbi olanlar arasından, işlere ehillerinin seçilmesiyle karara bağlamak gerekecektir. Önce ahlâk ve mâneviyatımıza bağlı olmaktan başka bir çıkış yolu yoktur.

Geçerli ve sürekli sistemin üç ana esası vardır.

B₁ sistemde :

- I. Emanetler ehillerine verilir.
- II. Adalet süreklidir.
- III. Meseleler ehilleriyle istişare edilerek karara bağlanır.

Bir cemiyetin idare şekli bu prensiplere uyduğu takdirde, kurtuluş mümkündür.

Bu cemiyeti teşkil eden fertler ise :

- I. Selâmeti sadır
- II. Sahaveti nefis
- III. Merhamet sahibi olacaklardır. Ancak bu suretle ;

Herkesin malından, canından, ırzından emin olduğu bir ortam meydana gelecektir. Bu fertler kendisi için sevdiğini en azından kardeşi için de sever olacaktır. Hayır işlemekte yarışan, daima insanlara iyilik yapmayı ve faydalı olmayı şiar edinen, gıybet etmeyen, yalan söylemeyen, vâdinde duran, kendi nefesine zulmetmek bedeli ile de olsa kardeşinin nefesine hizmet eden, kendi canını yaradılışı istikametinde kullanmak suretiyle nefesine karşı merhametli olan ve herkese merhamet eden fertlerden müteşekkil BÜYÜK TÜRKİYE kurulabilir. Ancak, bu suretle sanayi hamlesi mâna kazanacaktır. Ve asırlar boyu meyve vermeye devam edecektir. Milletimizin saadeti de ancak bu yoldadır. Haklı ve doğru bir tanedir. Bunun dışındaki yolların hepsi yanlıştır ve sapıklıktır.